

ingediend op **1499** (2022-2023) – Nr. 2
20 januari 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Emmily Talpe en Johan Deckmyn

over het voorstel van resolutie

van Philippe Muyters, Vera Jans, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe,
Karin Brouwers en Cathy Coudyser

over de ratificatie van handels- en investeringsverdragen van de Europese Unie

Documenten in het dossier:

1499 (2022-2023) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

verzendcode: BUI

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Staf Aerts, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Orry Van de Wauwer, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneeckhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Inleidende uiteenzetting door Philippe Muyters namens de indieners van het voorstel van resolutie.....	4
2.	Bespreking.....	4
2.1.	Tussenkomst van Johan Deckmyn	4
2.2.	Tussenkomst van Annick Lambrecht	5
2.3.	Tussenkomst van Staf Aerts	6
2.4.	Repliek van Philippe Muyters	7
2.5.	Aanvullende tussenkomst van Johan Deckmyn	7
2.6.	Aanvullende tussenkomst van Annick Lambrecht.....	7
2.7.	Slotrepliek van Philippe Muyters.....	8
3.	Stemming	8
	Gebruikte afkortingen	9

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme werd op 10 januari 2023 een voorstel van resolutie over de ratificatie van handels- en investeringsverdragen van de Europese Unie besproken.

1. Inleidende uiteenzetting door Philippe Muylers namens de indieners van het voorstel van resolutie

Philippe Muylers geeft nadere toelichting bij het voorstel van resolutie. Voor hem is het zonneklaar dat handels- en investeringsakkoorden bijzonder belangrijk zijn voor Vlaanderen. Hij wijst er in dat verband op dat in het voorstel van resolutie een opsomming voorkomt van een aantal van de redenen waarom dat zo is. Kort samengevat komt het erop neer dat Vlaanderen een open economie is, waardoor we alle belang hebben bij een vrije markt. Desondanks raken sommige van die akkoorden maar niet geratificeerd, waardoor ze ook niet volledig en definitief in werking kunnen treden. Opvallend daarbij is dat België één van de landen is die die akkoorden blijven blokkeren. Om een ratificatieproces in België rond te krijgen, moet elk betrokken parlement er zijn goedkeuring aan hechten.

Momenteel lopen er nog negen ratificatieprocedures die blijven aanslepen omdat de goedkeuring ontbreekt van nu eens het Waals Parlement, het Parlement van de Franse Gemeenschap of het Brussels Parlement. Maar ook de federale overheid zelf heeft vier instemmingsprocedures nog niet voltooid. In het licht daarvan is de spreker er niet weinig fier op dat Vlaanderen wel al zijn instemmingsprocedures heeft afgerond voor wat deze negen openstaande ratificaties betreft.

Voor twee van die negen akkoorden, namelijk het associatieakkoord met Centraal-Amerika en het handelsakkoord met de Andesgemeenschap, is België zelfs de laatste EU-lidstaat die nog moet ratificeren. Daardoor dreigt vis-à-vis België en Vlaanderen een perceptie te ontstaan als zouden wij weigerachtig staan tegenover internationale handels- en investeringsakkoorden. Dat levert Vlaanderen een negatief imago op en schaadt onze economie. Met het Belgische – en dus ook het Vlaamse – EU-voorzitterschap van de eerste helft van 2024 in het verschiet, is dat een gegeven waar we terdege rekening mee moeten houden. Dat is meteen ook de aanleiding voor het voorliggende voorstel van resolutie.

Met het voorstel van resolutie erkennen de indieners in de eerste plaats dat een handels- en investeringsbeleid zorgt voor jobcreatie en economische groei, en een hefboom is naar duurzame ontwikkeling, productnormen, milieustandaarden en voedselveiligheid. Daarom dringen ze erop aan de lopende ratificatieprocedures snel af te ronden, alsook verder te onderhandelen over het sluiten van nieuwe bilaterale investeringsakkoorden.

Daarnaast vragen de indieners aan de Vlaamse Regering om jaarlijks een voortgangsrapport op te stellen over het Europees handelsbeleid en dat in deze commissie voor te stellen. En tot slot wordt er gevraagd dat de Vlaamse Regering de Europese Commissie zou verzoeken de impact van de bestaande, in werking getreden handelsakkoorden in kaart te brengen en zo in te zetten op 'post-impact assessments'.

2. Bespreking

2.1. Tussenkomen van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn beaamt ten volle dat Vlaanderen een open economie heeft, die sterk exportgericht is. In 2021 was het Vlaamse Gewest bijvoorbeeld goed voor 82 procent van de totale Belgische goederenuitvoer en voor 84 procent van de Belgische goedereninvoer. Dat zijn veelzeggende cijfers.

Vlaanderen is daarnaast ook deels afhankelijk van de Europese Commissie voor het sluiten van handelsakkoorden, die nieuwe marktopeningen creëren voor de Vlaamse bedrijven. En daar knelt het schoentje af en toe, want sommige van die handelsverdragen raken niet geratificeerd.

Opnieuw kunnen we niet anders dan vaststellen dat de Belgische constructie op dit vlak zodanig ineenzit dat Vlaanderen in zijn welzijn bedreigd wordt omwille van de houding van andere landsdelen die een rem zet op de Vlaamse ontwikkeling. In casu gaat het over negen handelsakkoorden die door Vlaanderen al werden goedgekeurd, maar nog niet door de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest en/of het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Hierdoor krijgt Vlaanderen binnen Europa een slechte naam, als zou het negatief staan tegenover internationale handel en investeringen. Wat niet verder van de waarheid af kan zijn. Nog erger is dat dit ook schade toebrengt aan de Vlaamse economie.

De spreker stelt dat zijn fractie het voorliggende initiatief daarom wel kan appreciëren en het ook zal steunen. Dit overigens los van het feit dat Vlaams Belang in het verleden wel al kritische kanttekeningen geplaatst heeft bij sommige internationale handelsakkoorden. Het staat immers kritisch tegenover de arbitragesystemen die vaak gehanteerd worden bij dergelijke internationale handelsakkoorden. Met het beoogde verdragsdoel om het investeringsklimaat tussen de Europese Unie en internationale partners te verbeteren, valt best te leven. Maar de daar vaak mee in opgenomen ISDS-mechanismen zijn er te veel aan. Dankzij die systemen kunnen buitenlandse bedrijven namelijk eisen neerleggen ten aanzien van soevereine beslissingen van overheden, waarover vervolgens geoordeeld wordt door een onafhankelijk arbitragesysteem. Een dergelijke aantasting van de rechtsstaat, de democratie en de soevereiniteit ligt gevoelig voor Vlaams Belang, want het beperkt de beleidsmogelijkheden van zowel de EU, haar lidstaten als derde staten.

Verder preciseert Johan Deckmyn dat internationalisering zeker ook geen alleen-zaligmakend gegeven is voor Vlaams Belang. Ook een zekere mate van protectionisme kan soms geen kwaad. In het voorliggende voorstel van resolutie wordt die principiële kwestie echter niet gesteld, het gaat hier duidelijk over het feit dat België geen rem mag vormen op de Vlaamse economische ontwikkeling. Daarom zal zijn fractie – ondanks de kritische noten die hij naar voor gebracht heeft – het voorstel van resolutie steunen.

2.2. Tussenkomst van Annick Lambrecht

Annick Lambrecht wijst er vooreerst op dat buitenlandse handel een gewestbevoegdheid is, waardoor de drie gewesten en het federale niveau moeten participeren aan het ratificatieproces van de handels- en investeringsverdragen. De Europese Unie, van haar kant, kan een verdrag niet ratificeren zonder goedkeuring van al haar lidstaten. Een van die lidstaten, België, kan zijn handtekening pas zetten als al de gewesten hun fiat hebben gegeven. Het zwaartepunt van het instemmingsgebeuren komt op die manier bij de gewesten te liggen. Het logische gevolg daarvan is dat elk gewest een eigen beoordeling kan maken van die verdragen en op basis daarvan kan beslissen om er wel of niet mee in te stemmen.

Volgens het lid hebben Wallonië en Brussel vaak goede redenen om een handelsakkoord niet snel te ratificeren. Bij CETA bijvoorbeeld vormde de rol van internationale arbitrage-tribunalen een probleem. Bij die tribunalen konden regeringen en internationale investeerders hun conflicten over de correcte toepassing van het verdrag uitvechten. Met betrekking tot de vijf verdragen met Amerikaanse en Afrikaanse landengroepen, waaronder Mercosur, wijst Wallonië dan weer op het gebrek aan respect voor sociale en milieunormen in de partnerlanden en het gebrek aan assertiviteit van de Europese Commissie in dezen. Ook Vooruit vindt dit te rechte bezorgdheden. Voor haar fractie is het duidelijk dat er harde garanties

moeten zijn inzake milieustandaarden, arbeidsrechten en mensenrechten vooral er sprake kan zijn van ratificatie. Voor Vooruit is het belangrijk dat nieuwe handels- en investeringsakkoorden bindende en afdwingbare standaarden moeten bevatten. Om al die redenen zal haar fractie het voorliggende voorstel van resolutie dan ook niet steunen.

2.3. Tussenkost van Staf Aerts

Staf Aerts stelt dat ook de Groenfractie het voorstel van resolutie niet zal steunen, omdat het te veel gericht is op handel en economie alleen. In het licht van het bredere kader waarin het onderwerp van dit voorstel van resolutie zich situeert, valt de voorliggende tekst te mager uit.

Zo wordt er in overweging 12 weliswaar verwezen naar de TSD-review, maar komt dit niet terug in de aanbevelingen, ook al heeft de Europese Commissie net dit in juni 2022 voorgesteld om de handel van de EU groener, eerlijker en duurzamer te maken. Het betreft hier dus een erg belangrijk aspect op grond waarvan handelsverdragen kunnen worden beoordeeld. Dat het ontbreekt in de aanbevelingen is dus een ernstige lacune. Voor Groen is het van essentieel belang dat die TSD-reviews zowel zouden worden toegepast op al bestaande als op toekomstige verdragen. Dat is ook een van de elementen die andere overheden ertoe genoopt hebben hun instemming niet te verlenen.

Een ander voorbeeld van de te enge scope van het voorstel van resolutie is te vinden in het vierde gedachtestreepje na de overwegingen, waar wel verwezen wordt naar milieustandaarden, voedselveiligheid en productnormen, maar niet naar mensenrechten, wapenhandel of klimaatbeleid. Nochtans zijn dat aspecten waar heel veel aandacht naartoe moet gaan bij het onderhandelen en sluiten van handelsakkoorden.

In het vierde punt van de vragen aan de Vlaamse Regering, waar er gewag gemaakt wordt van het gebruik van evenwichtige handelsakkoorden als 'hefboom', blijft het voorstel van resolutie dan weer bijzonder vaag. Zonder nadere precisering kan men – op basis van de tekst – niet anders concluderen dan dat het hier vooral weer over de economische aspecten gaat.

Idem wat het zevende punt van de vragen aan de Vlaamse Regering betreft. Daar wordt verwezen naar de zogenaamde post-impact assessments. Ook hier wordt niet geëxpliciteerd of het over meer gaat dan enkel de economische impact. Ook wordt niet gezegd welk gevolg er gegeven moet worden aan die post-impact assessments. Zal men de zaken bijvoorbeeld gaan heronderhandelen als zo'n assessment een negatief resultaat oplevert? En waar blijven de pre-impact assessments?

Afsluitend stelt *Staf Aerts* dat het hem voorkomt dat bij dit voorstel van resolutie de pot de ketel verwijt dat hij zwart ziet. Het voorstel van resolutie lijkt vooral te zijn bedoeld als een instrument om de andere Belgische parlementen op de vingers te tikken. Maar als het gaat om klimaatbeleid, dan is het net Vlaanderen dat de andere deelstaten in de weg staat, zoals recent nog het geval was in de case van de uitstap uit het Energiehandvestverdrag. Spijts het feit dat dit verdrag door wetenschappers van de VN beschouwd wordt als een hinderpaal voor het behalen van de VN-doelstellingen van Parijs, is het het Vlaamse niveau dat de uitstap uit dat verdrag blokkeert. Redenen genoeg dus voor Groen om het voorstel van resolutie niet goed te keuren.

2.4. Repliek van Philippe Muyters

Philippe Muyters wenst te repliceren op de aangehaalde argumenten, maar vreest dat hij de Groenfractie sowieso niet zal kunnen overtuigen. De respectieve standpunten liggen immers te ver uit elkaar.

Wat het protectionisme betreft, waar Johan Deckmyn op zinspeelde, ziet de spreker weinig tot geen voordelen voor Vlaanderen. Het is immers maar de vraag wat dat zou opleveren qua prijzen en producten.

Wat de opmerkingen van Staf Aerts betreft: het voorstel van resolutie benadrukt net dat handels- en investeringsakkoorden volgens de indieners een hefboom kunnen zijn voor productnormen, arbeids- en milieustandaarden en voedselveiligheid, zowel in het overwegende gedeelte als, samengevat onder de noemer 'evenwichtige handelsakkoorden', in de vierde aanbeveling aan de Vlaamse Regering. Iedereen die de tekst goed leest, zou die link duidelijk moeten zien.

Voor Wallonië en Brussel is het tot slot ook niet moeilijk om akkoorden tegen te houden, omdat hun economie nu eenmaal veel minder afhankelijk is van import en export uit de rest van de wereld. Ze dragen er dus niet rechtstreeks de consequenties van, Vlaanderen wel. Maar aan de andere kant profiteren ze wel mee van de sterke Vlaamse economie, via de overdrachten van Vlaanderen naar de andere gewesten. Die spreidstand is onaanvaardbaar. Als de andere gewesten mee willen profiteren van de Vlaamse economische voorspoed, dan moet Vlaanderen ook de mogelijkheden krijgen om te doen wat daarvoor nodig is. De taart moet eerst gebakken worden voor ze verdeeld kan worden.

2.5. Aanvullende tussenkomst van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn verduidelijkt dat internationalisering voor Vlaams Belang op zich geen probleem vormt. Vlaanderen is nu eenmaal een regio die economisch gericht is op het buitenland. Dat neemt niet weg dat zijn fractie wel degelijk bedenkingen heeft bij sommige handelsakkoorden, en dan in het bijzonder bij de erin vervatte arbitragemechanismen. Die zijn de voornaamste reden geweest waarom Vlaams Belang zich heeft onthouden bij de stemming over bepaalde internationale verdragen. Maar aangezien het voorliggende voorstel van resolutie een andere insteek heeft, met name de interne tegenwerking die zich voordoet binnen de Belgische constructie, zal Vlaams Belang het goedkeuren.

Nog wat protectionisme betreft, ziet de spreker ook binnen Europa soms neigingen in die richting. Het Europees landbouwbeleid, bijvoorbeeld, vertoont soms protectionistische trekjes. En dit is niet geheel onterecht. Het ene sluit het andere ook niet uit: hier en daar wat noodzakelijk protectionisme staat internationale handel niet in de weg.

2.6. Aanvullende tussenkomst van Annick Lambrecht

Annick Lambrecht wijst erop dat in de door haar aangehaalde voorbeelden, sommige deeltiteiten niet zijn meegegaan in het ratificatieproces omdat zij meenden dat er niet voldaan was aan terechte bezorgdheden inzake sociale rechten, milieunormen en mensenrechten. Naast het economische gegeven, zijn ook die elementen immers van groot belang. Ook voor Vooruit zijn dit belangrijke toetsstenen. Het gaat dus niet op te zeggen dat er gratis tegengewerkt zou worden.

2.7. Slotrepliek van Philippe Muyters

Afrondend stelt *Philippe Muyters* dat het enigszins gemakkelijk is om die elementen belangrijk te vinden als de eigen economie daar toch geen enkel gevolg van ondervindt.

3. Stemming

Ter stemming gelegd, wordt het voorstel van resolutie over de ratificatie van handels- en investeringsverdragen van de Europese Unie ten slotte aangenomen met 11 stemmen tegen 2.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Emmily TALPE
Johan DECKMYN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CETA	Comprehensive Economic and Trade Agreement
EU	Europese Unie
ISDS	investor-state dispute settlement (investeerder-staatsarbitrage)
Mercosur	Mercado Común del Sur
TSD	trade and sustainable development
VN	Verenigde Naties